

„A világ létra, melyen az egyik fel, a másik le megy”

A magyarországi cigányság kultúrája és szociális helyzete

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

9. évfolyam

Toleranciára nevelés

A modul szerzője: Maksa Katalin

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	14-15 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A szociális problémák iránti érzékenység fejlesztése, a magyarországi cigányság problémáinak, örömeinek és értékeinek háttérére való rávilágítás, a cigány kultúra bemutatása
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: család, viselkedés, hagyomány, kapcsolatok: tolerancia, kommunikáció; társadalom: kisebbségek, esélyegyenlőtlenség; konfliktus: előítélet, rasszizmus, diszkrimináció; életmód: életérzés, szabadság; kultúra: multikulturalitás, népcsoportok Tartalom: A cigányság életmódjának, kultúrájával történő ismerkedés Sára Sándor <i>Cigányok</i> című dokumentumfilmjének segítségével
Megelőző tapasztalat	Az <i>Árvácska</i> című regény feldolgozása (7. évfolyam)
Ajánlott továbbhaladási irány	A Polgár a demokráciában programcsomag szociális érzéket, segítőkészséget fejlesztő moduljai
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra, tolerancia, nyitottság A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, információfeldolgozás, problémaazonosítás Társas kompetenciák: empátia, konfliktuskezelés, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom, Művészetek (mozgóképkultúra) Tantárgyakhoz: magyar nyelv és irodalom, társadalomismeret, osztályfőnöki óra Modulokhoz: <i>Árvácska</i> (szkc207_03), <i>Koldus és királyfi</i> (szka207_24), <i>Hátrányos helyzetben</i> (szka208_30), <i>A gyermekek jogai és az UNICEF</i> (szka209_38), <i>Toleranciával és törvénnyel az egyenlő bánásmódot</i> (szka210_52)
Támogató rendszer	Sir Agnus Fraser: <i>A cigányok</i> . Osiris. Budapest, 1996 Kemény István (összeáll.): <i>A cigányok Magyarországon</i> . MTA. Budapest, 1999 Kemény István (szerk.): <i>A magyarországi romák</i> . Változó világ sorozat 31. Press Publica – Útmutató Kiadó, 2000 Szuhay Péter – Baráti Antónia: „ <i>A világ létra, melyen az egyik fel, a másik le megy</i> ”. Képek a magyarországi cigányság 20. századi történetéből. Néprajzi Múzeum. Budapest, 1993 <i>Cigányok</i> . Rendezte: Sára Sándor. Balázs Béla Stúdió (BBS), 1962

	<p><i>Rejtőzködő történelem. 50 év 100 dokumentumfilmje.</i> Tanulmányok, dokumentumok az elmúlt évtizedek filmjeiből. Montázs 2000. Budapest, 2003</p> <p>Bari Károly: <i>Tűzpiros kígyócska.</i> Cigány népköltészet. Gondolat. Budapest, 1990</p> <p>Bari Károly: <i>Az erdő anyja.</i> Cigány mesék, hagyományok. Gondolat. Budapest, 1990</p> <p>Bartos Tibor: <i>Sosemvolt Cigányország.</i> Szegkovács cigány történetek. Európa. Budapest, 1958</p> <p>Csalog Zsolt: <i>Kilenc cigány.</i> [k. n.] Kozmosz könyvek sorozat. Budapest, 1976</p> <p>Rostás-Farkas György – Karsai Ervin: <i>Cigány-magyar, magyar-cigány szótár.</i> Kossuth. Budapest, 1991</p> <p>Kalyi Jag: <i>Cigány népzene</i></p>
--	--

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás

A modulban szereplő anyagok feldolgozásának időtartama meghaladja a 3 tanórányi 135 perces keretet. Ezért a foglalkozást vezető pedagógusnak mérlegelnie kell, hogy mit hagy el az anyagból, és mit tart meg.

Az anyagot lehet inkább irodalmi/szociológiai szempontból megközelíteni, vagy inkább praktikusán, vagyis a cselekvés, beavatkozás szintjén.

Tér-terem elrendezés

A terem elrendezése nem különbözik a többi modulban leírtaktól. Legyen alkalmas rugalmas csoportmunkára, a produktumok bemutatására.

Eszközök

Sára Sándor filmje, a mellékletekben megadott szövegek, és természetesen a tanulók és a tanár által összegyűjtött egyéb újságcikkek, könyvek, képkivágások, stb.

Csoportok

Személyes érzékenység figyelembevétele:

Érdemes végiggondolni, hogy van-e az adott csoport szempontjából aktualitása a témának, és ez mennyiben befolyásolja a feldolgozást.

Fontos figyelembe venni a személyes érzékenységeket, például, ha több cigány gyerek van az osztályban, akkor figyelni kell arra, hogy a többiek hogyan értelmezik vagy aktualizálják a szövegeket, dokumentumokat.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Az értékelésnél érdemes a figyelem középpontjába állítani az aktivitás szintjét, hogy milyen mélységben foglalkozott a tanuló, vagy a csoport a megadott témákkal, a téma iránti fogékonyságot, az ötletek eredetiségét, valamint a produktumok: tablók, esszék stb. minőségét.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

- P1 – Madaraktól lettünk
- P2 – Cigány szavak
- P3 – Álláspontok
- P4 – Csalog Zsolt: *Cigánynak lenni sem könnyű*
- P5 – Feldolgozási szempontrendszer
- P6 – Sára Sándor: *Cigányok* c. filmje
- P7 – Feldolgozási szempontrendszer

Diákmellékletek

- D1 – Madaraktól lettünk
- D2 – Cigány szavak
- D3 – Csalog Zsolt: *Cigánynak lenni sem könnyű*
- D4 – Feldolgozandó háttérszövegek
- D5 – Szervezetek listája